

THE CONCERTO'S OF BRYCE DESSNER

BIRDS OF PARADISE FESTIVAL

Bryce Dessner *1976

Trombone concert (2020)

Bryce Dessner

St. Carolyn by the Sea (2011)

Bryce Dessner

Concert voor twee piano's (2018)

Rebekka Karijord *1976 en Bryce Dessner

Complete Mountain Almanak (2023)

PAUZE

Kennis en kunde van pop en klassiek vloeit hier uit hoofd en hart van één en dezelfde muzikant: Bryce Dessner. De avond mondt uit in een wereldpremière op aangrijpende dichtregels van zijn zus, op muziek gezet door Rebekka Karijord. De Noorse componiste zingt zelf mee met Pauline de Lassus, alias singersongwriter Mina Tindle, uit Parijs.

Inspiratie

Bryce Dessner, paradijsvogel in dit festival, speelde zich in the picture als oprichter, gitarist en songwriter van rockband The National, viel in de prijzen als 'klassiek' componist (Grammy Awards) voor symfonieorkesten en topensembles, arrangeerde voor Taylor Swift en vond een talrijk publiek in de bioscoop met zijn soundtracks voor de cinema. Hoe in de orkestcultuur het nemen van risico's wordt gevierd, hoe klassieke orkesten telkens weer gretig het avontuur aangaan, daar wordt hij blij van. De klassieke wereld biedt hem een niveau van complexiteit dat voor rockbands niet is weggelegd. Klassieke solisten prikkelen eveneens zijn verbeelding. Zijn hier gepresenteerde concerten zijn geschreven op het alom geprezen talent voor de trombone van Jörgen van Rijen of op de vier handen van het pianoduo Labèque, die al decennia op topniveau over de 88 toetsen van het klavier dartelen. Dressners inspiratie kent vaak een vertrekpunt in literatuur, poëzie of beeldende kunst, met een specifieke voorkeur voor het kantelpunt in de jaren 1950 en '60, toen er in de Verenigde Staten een eigen Amerikaanse taal begon op te bloeien, losgezongen van West-Europa. Dressner ziet het symfonieorkest als een vitaal orgaan, aantrekkelijk voor jong talent als hij. Orkestmusici en dirigenten zijn gecharmeerd door zijn gracieuze, respectvolle omgang met het symfonieorkest tijdens repetities. Bryce blijkt als componist duidelijk te communiceren wat zijn oren verlangen en toont zich zichtbaar nieuwsgierig en leergierig in zijn omgang met het medium.

DE KLASSIEKE WERELD BIEDT HEM EEN NIVEAU VAN COMPLEXITEIT DAT VOOR ROCKBANDS NIET IS WEGGELEGD.

Broers met joods-Europese roots

Zijn tweelingbroer Aaron is zijn maatje in rockband The National. De grootouders Dessner kwamen als joodse vluchtelingen uit Polen en Rusland naar de Verenigde Staten. Ze streken destijds neer bij Prospect Park in Brooklyn, het hippe deel van New York waar Bryce en Aaron zijn doorgebroken na hun jeugd jaren in Cincinnati. Ze vroegen hun oma en opa de oren van het hoofd, onthielden elk snippertje dat ze hen vertelden en ontwikkelden een voorliefde voor joodse cantormuziek, meditatieve gebeden en bezwerende herhaling. Samen bezochten de broers de rampplekken van de holocaust in Europa zoals Auschwitz en Dachau tijdens Europese tournees met hun rockband.

Zus!

Jessica Dressner, oudere zus van de broers, volgde een dansopleiding en werkte als professioneel danseres met de Japanse Butoh-stijl als specialisatie. Ze nam op haar 34ste een sabattical van de dansvloer met een Master in creative writing en poetry en ontdekte in the slipstream dat ze fantastisch kon tekenen: 'this hyper-realistic type of drawings even though I never had any training' (interview met Emem James in webtijdschrift Metal).

Drie concerten van Bressner

Het Trombone Concerto begint groovy met een ritmisch motief op één noot dat zich ontwikkelt tot een dansant thema. In het middendeel droom je weg bij een warmbloedige melodie. Het laatste deel start met een cadens, waarop de ritmische puls terugkeert: heel anders dan in de opening, bijna als morseseinen. Een extatische orkestrale finale volgt. Het was een opdracht van het Württembergisches Kammerorchester Heilbronn het Orchestre national d'Île-de-France, het Koninklijk Philharmonisch orkest van Luik en het Dallas Symphony Orchestra. Van Rijen bracht het concert september 2020 in première met het Württembergisches Kammerorchester

in Keulen en speelde het daarna twee keer in Heilbronn. Daarop volgde snel de Amerikaanse première in Dallas met de Dallas Symphony.

Jack Kerouac

St. Carolyn by the Sea was een opdracht van het American Composers Orchestra en Muziekcentrum Eindhoven. Bressner haalde zijn inspiratie deels uit een gedicht van Jack Kerouac (1922-1969), icoon van de beat generation, die in 1957 doorbrak met de Amerikaanse cultroman *On the Road*. Omringd door sfeervolle klankschilderingen brengt de gitaar eenvoudig materiaal. Vallende frases in de lage strijkers en hectische interrupties zorgen voor een omslag. De muziek wint aan energie en krijgt gaandeweg meer puls alsof ze ineens het hectische leven van een drukke stad omhelst. De gitaar voelt zich als een vis in het orkest, 'rather than dominating it', aldus Bressner. De gitarist stelt zich open voor het orkestrale walhalla om zich heen en lijkt er intens van te genieten. *St. Carolyn by the Sea* kwam begin deze maand uit op het label Deutsche Grammophon/Universal.

Rauschenberg, Creeley en O'Hara

Het beeldende werk van Robert Rauschenberg en poëzie van Robert Creeley en Frank O'Hara waren een inspiratie voor Bressners Concert voor twee piano's. Bressner noemt muziek een 'collaborative art', een kunst van samenwerking en in die zin een spiegel van menselijke relaties. Hij maakt die claim ook waar. Toen pianiste Katia Labèque hem voorstelde een passage te herhalen, nam Bressner haar suggestie dankbaar over. Ook dit werk was een gecombineerde opdracht van verschillende orkesten: London Philharmonic Orchestra, Borusan Culture Arts Centre, Dresden Philharmonie, Orquesta Nacionales de España en Orchestre de Paris. De première vond plaats op 13 April 2018 in de Royal Festival Hall (Londen).

Twee vriendinnen, twee zorgen

In de songcyclus *Complete Mountain Almanac* leren we Jessica, de zus van Bryce, kennen als dichter van openhartige regels

over haar confrontatie met borstkanker. Het overkwam Jessica in Piemonte, waar ze in 2018 juist met haar – overigens eveneens Noorse – man was neergestreken en een zoon had gekregen toen de diagnose het gezinsgeluk verstoorde. Zo valt te lezen in een recent artikel (*De Standaard*, 11 maart 2023). De Vlaamse journalist Peter Vantyghem sprak met Rebekka en Jessica via Zoom. Twintig jaar eerder hadden de twee mekaar al in Brooklyn ontmoet. De broers Dressner waren er ook bij. Componiste en zangeres Rebekka Karijord groeide op in Sandnessjøen, Noorwegen, vlak onder de poolcirkel. Rebekka bracht Jessica op het idee een koppeling te maken tussen haar eigen ziekte en onze zieke planeet. In een maand tijd vloeide een cyclus gedichten uit Jessica's pen. Ze greep het schrijfproces aan als kans om vat te krijgen op haar ziekte. Rebekka las de gedichten en was tot tranen geroerd. In hoe Jessica de pijn en angst over haar lichaam in woorden wist te vangen, herkende Rebekka haar eigen gevoelens over het klimaat. Ze wist direct welke muziek ze moest maken en die stond in drie maanden op de notenbalken.

REBEKKA BRACHT JESSICA OP HET IDEE EEN KOPPELING TE MAKEN TUSSEN HAAR EIGEN ZIEKTE EN ONZE ZIEKE PLANEET.

Voor de *Complete Mountain Almanac* maakte Rebekka een keuze: twaalf gedichten, ééntje voor elke maand in een jaar. Karijord streefde in haar muziek naar 'heldere eenvoud' en 'een contemplatieve sfeer met een gespannen snaar erin'. De songs raken volgens Jessica 'een soort huivering aan', 'een plek waar onzekerheid doorheen trilt'. Het arrangement voor strijkers is van haar broer Bryce. Karijord brengt in deze muziek de zorgen van haar generatie over. Een generatie die als eerste volledig doordrongen is van de gevolgen van menselijk handelen op het klimaat en misschien wel als laatste de kans zal krijgen het tij te keren.

Huib Ramaer

OVER DE MUSICI

BRYCE DESSNER

Bryce Dessner is een zeldzame componist in de nieuwe muziek. Hij won Grammy Awards als klassiek componist en met de band The National, waarvan hij oprichter, gitarist en arrangeur is. Hij krijgt regelmatig opdrachten om te schrijven voor 's werelds meest toonaangevende orkesten, als het Orchestre

de Paris en het Los Angeles Philharmonic, en is een belangrijke speler in de compositie van filmmuziek, met titels als The Revenant en Fernando Mereilles' The Two Popes. Dessner werkt samen met enkele van de meest creatieve en gerespecteerde artiesten van vandaag, waaronder Philip Glass, Nico Muhly en Steve Reich. Dessner's orkestraties zijn te horen op de laatste albums van Paul Simon, Bon Iver en Taylor Swift.

MEER BIRDS OF PARADISE

VRIJDAG 17 MAART

LUWTEN X BAROQUE ORCHESTRATION X
BIRDS OF PARADISE FESTIVAL

ZATERDAG 18 MAART

SON LUX
BIRDS OF PARADISE FESTIVAL

ZONDAG 19 MAART

MEIRHAEGHE X SIGURDSSON
BIRDS OF PARADISE FESTIVAL